

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XIII

Reus Divendres 25 de Febrer de 1898

Núm. 3.484

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes	Ptas.
n provincias trimestre	3/50
Extranjero y Ultramar	7
Anuñels, à preus convencionals.	

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofà, carrer Junquera, 6.
No's retornen los originals encara que no's publicin.

Farmacia Serra

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

Tos

Desapareix rápidament usant lo

Tos

XEROP SERRA

No conté opí ni morfina, per lo que pot administrar-se als noys sens cap perill. Vegis lo prospecte.

Tos

FARMACIA SERRA.

Tos

D. EDUARD BORRÀS PEDRÉT

METJE-CIRURGIÁ

ha trasladat sa habitació y despaig al Arrabal de Santa Anna número 45, Reus.

Vinyas Americanas

DE
Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, per milions.—Preus reduïts y autenticitat garantizada.—Cinc milions d' estacas, y un milió de barbats.

L' ADVOCAT

Don Bienvendo Pascó Tarrech

ha establert son despaig en l' entressuelo de la casa núm. 1 del carrer Arrabal de Santa Anna, (cantonada à la de Monterols) y té l' gust d' oferir sos serveys á sos coneiguts y amichs y al públich.

Horas de despaig: de 10 á 11 y de 6 á 8.

SECCIÓ DOCTRINAL

Los castellans

pintats per un castellà

Fa molt temps que estém diuent que la Espanya actual viu fora del mon civilitzat. Ella ignora, ó aparenta ignorar las aspiracions dels pobles que un dia uní á son jou per la forsa, no atent lo que bonament se li reclama com á lley d' humanitat, y al dia que menos se pensa, se li enceuen guerras que ni tota la sanch de la seva joventut basta á apagar.

En quant á la ciencia, fora un parell ó tres de persones que estudian, los demés no saben que existeixi; l' industria no es cultivada en los països de llengua castellana, que sols te la terra com à font de vida, en les mateixas condicions dels pobles primitius, y en las arts, en pintura, que podria brillar pel color y la llum, gràcies á elements de naturalesa, s' entreté en confeccionar lo cromo que á Leipzig y á Viena y á Paris fan ab màquines multicolors.

En quant á literatura ni cal parlarue. La dramàtica de Echegaray; la novela: la de Fernandez y Gonzalez y la d' Escribano, y la poesia, la més buyda y soosa y vulgar del mon. Altres dies hem arrebentat en aquestas columnas á

la joventut de Castella; avuy toca cedir la paraula á un castellà y contrari nostre per anyadidura, á n' en Martinez Ruiz, que ab motiu de la aparició de la revista *Catalonia*, publica en *El Progreso* de Madrid lo següent article:

«Se titula *Catalonia*, y es una revista que honra á son director y als escriptors que en ella colaboren. Tot lo millor de Catalunya, que es com dir d' Espanya, figura en la llista de colabració: Iglesias, Maragall, Pompeyo Gener, Guanyabens, Morera...»

A Castella no hi ha joventut literaria, no hi ha literatura jove; á Catalunya n' hi ha de vigorosa, enèrgica, decidida. Aquí hi ha vells engrerits, superbis vells que miran ab desdeny al que principia, é hi ha joves venitoses, enfàtichs. plé l' cervell de la darrera revista, promptes a picar de mans devant lo més flamant ídol de la moda. A Catalunya s' estudia en silenci, s' investigan pacientment las literatures extrangeras, se publican revistas com «L' Avenc», com «Ciencia Social», com «Catalonia».

Aquí passém la vida elogiantnos uns á otros, vivint en lo café, dormint de dia, aplaudint en los teatres las obras arcaicas de qualsevol home mitjeval, ó sarsuetas xulas d' algun senyoret tabernari.

Los castellans som los tradicionals «hidalgos» de que parlan en tots sos llibres los extrangers; los catalans son obrers á la moderna. No hi ha entre nosaltres literatura, ni art, ni ciencia; hi ha imitació simiesca, miser remedo de lo que en països veïns passa.

La novela, lo teatre, la poesia... tot es frívola, superficial; tot trencadís sens alcans social, sens trascendència artística. No hi ha un sol novelista, no hi ha un sol dramaturg de gèni, d' arranachs varonils, de mirada amplia.

Qui s' pert en las divagacions de la mística, fabriquant noveles bonas pera ser llegidas per las mares d' algun convent; qui dona al teatre dramas absurdos d' una psicología infantil, desbordants de paraules inútils, plens de peripecias inverossímils.

Es en vā que radiants genis com Ibsen y com Zola portin al art la lluya per algo generós, es en vā que perfeccionin en tècnica literaria... Aquí vivim com en temps de Luzán, y no es altra nostra preocupació que l' cuidado de que en una mateixa ratlla no surtin dos consonants. Bissantins ó teólechs casuistes som per nostras petitesas, per nostras miserias é insignificancies de tots los dias, per la importància concedida al adjetiu, al atach injuriós d' un company, á la critica de don Fulano, á lo que en tal café se diu de don Zutano. Madrid es un patí de veïnat; no s' concebeix, aquí l' esperit seré, abstret de tals llagas, despreciador de elogis y calumnies, no.

Aquí es impossible absitreurs, y no s' té talent, ni delicadesa, ni honradesa si no fa un le gust de la galeria y s' ensarsa en disputas tontas y contesta á la grosseria ab lo denuest de plassetas. Es precis viure

La que paga més contribució de la província

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Oberta tota la nit.

Tos

XEROP SERRA

Oberta tota la nit.

Tos

ADVERTENCIA

la joventut de Castella; avuy toca cedir la paraula á un castellà y contrari nostre per anyadidura, á n' en Martinez Ruiz, que ab motiu de la aparició de la revista *Catalonia*, publica en *El Progreso* de Madrid lo següent article:

«Se titula *Catalonia*, y es una revista que honra á son director y als escriptors que en ella colaboren. Tot lo millor de Catalunya, que es com dir d' Espanya, figura en la llista de colabració: Iglesias, Maragall, Pompeyo Gener, Guanyabens, Morera...»

A Castella no hi ha joventut literaria, no hi ha literatura jove; á Catalunya n' hi ha de vigorosa, enèrgica, decidida. Aquí hi ha vells engrerits, superbis vells que miran ab desdeny al que principia, é hi ha joves venitoses, enfàtichs. plé l' cervell de la darrera revista, promptes a picar de mans devant lo més flamant ídol de la moda. A Catalunya s' estudia en silenci, s' investigan pacientment las literatures extrangeras, se publican revistas com «L' Avenc», com «Ciencia Social», com «Catalonia».

Aquí passém la vida elogiantnos uns á otros, vivint en lo café, dormint de dia, aplaudint en los teatres las obras arcaicas de qualsevol home mitjeval, ó sarsuetas xulas d' algun senyoret tabernari.

Los castellans som los tradicionals «hidalgos» de que parlan en tots sos llibres los extrangers; los catalans son obrers á la moderna. No hi ha entre nosaltres literatura, ni art, ni ciencia; hi ha imitació simiesca, miser remedo de lo que en països veïns passa.

La novela, lo teatre, la poesia... tot es frívola, superficial; tot trencadís sens alcans social, sens trascendència artística. No hi ha un sol novelista, no hi ha un sol dramaturg de gèni, d' arranachs varonils, de mirada amplia.

Qui s' pert en las divagacions de la mística, fabriquant noveles bonas pera ser llegidas per las mares d' algun convent; qui dona al teatre dramas absurdos d' una psicología infantil, desbordants de paraules inútils, plens de peripecias inverossímils.

Es en vā que radiants genis com Ibsen y com Zola portin al art la lluya per algo generós, es en vā que perfeccionin en tècnica literaria... Aquí vivim com en temps de Luzán, y no es altra nostra preocupació que l' cuidado de que en una mateixa ratlla no surtin dos consonants. Bissantins ó teólechs casuistes som per nostras petitesas, per nostras miserias é insignificancies de tots los dias, per la importància concedida al adjetiu, al atach injuriós d' un company, á la critica de don Fulano, á lo que en tal café se diu de don Zutano. Madrid es un patí de veïnat; no s' concebeix, aquí l' esperit seré, abstret de tals llagas, despreciador de elogis y calumnies, no.

Aquí es impossible absitreurs, y no s' té talent, ni delicadesa, ni honradesa si no fa un le gust de la galeria y s' ensarsa en disputas tontas y contesta á la grosseria ab lo denuest de plassetas. Es precis viure

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en les principals llibreries d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografia Mallofà, carrer Junquera, 6.
No's retornen los originals encara que no's publicin.

La que paga més contribució de la província

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Oberta tota la nit.

Tos

ADVERTENCIA

la joventut de Castella; avuy toca cedir la paraula á un castellà y contrari nostre per anyadidura, á n' en Martinez Ruiz, que ab motiu de la aparició de la revista *Catalonia*, publica en *El Progreso* de Madrid lo següent article:

«Se titula *Catalonia*, y es una revista que honra á son director y als escriptors que en ella colaboren. Tot lo millor de Catalunya, que es com dir d' Espanya, figura en la llista de colabració: Iglesias, Maragall, Pompeyo Gener, Guanyabens, Morera...»

A Castella no hi ha joventut literaria, no hi ha literatura jove; á Catalunya n' hi ha de vigorosa, enèrgica, decidida. Aquí hi ha vells engrerits, superbis vells que miran ab desdeny al que principia, é hi ha joves venitoses, enfàtichs. plé l' cervell de la darrera revista, promptes a picar de mans devant lo més flamant ídol de la moda. A Catalunya s' estudia en silenci, s' investigan pacientment las literatures extrangeras, se publican revistas com «L' Avenc», com «Ciencia Social», com «Catalonia».

Aquí passém la vida elogiantnos uns á otros, vivint en lo café, dormint de dia, aplaudint en los teatres las obras arcaicas de qualsevol home mitjeval, ó sarsuetas xulas d' algun senyoret tabernari.

Los castellans som los tradicionals «hidalgos» de que parlan en tots sos llibres los extrangers; los catalans son obrers á la moderna. No hi ha entre nosaltres literatura, ni art, ni ciencia; hi ha imitació simiesca, miser remedo de lo que en països veïns passa.

La novela, lo teatre, la poesia... tot es frívola, superficial; tot trencadís sens alcans social, sens trascendència artística. No hi ha un sol novelista, no hi ha un sol dramaturg de gèni, d' arranachs varonils, de mirada amplia.

Qui s' pert en las divagacions de la mística, fabriquant noveles bonas pera ser llegidas per las mares d' algun convent; qui dona al teatre dramas absurdos d' una psicología infantil, desbordants de paraules inútils, plens de peripecias inverossímils.

Es en vā que radiants genis com Ibsen y com Zola portin al art la lluya per algo generós, es en vā que perfeccionin en tècnica literaria... Aquí vivim com en temps de Luzán, y no es altra nostra preocupació que l' cuidado de que en una mateixa ratlla no surtin dos consonants. Bissantins ó teólechs casuistes som per nostras petitesas, per nostras miserias é insignificancies de tots los dias, per la importància concedida al adjetiu, al atach injuriós d' un company, á la critica de don Fulano, á lo que en tal café se diu de don Zutano. Madrid es un patí de veïnat; no s' concebeix, aquí l' esperit seré, abstret de tals llagas, despreciador de elogis y calumnies, no.

Aquí es impossible absitreurs, y no s' té talent, ni delicadesa, ni honradesa si no fa un le gust de la galeria y s' ensarsa en disputas tontas y contesta á la grosseria ab lo denuest de plassetas. Es precis viure

«Un objecte d' art,» ofert per l' «Unió Catalanista» al autor d' un «Estudi crítich dels folletons referents à Catalunya, publicats ab motiu de la guerra de successió.»

«Un objecte d' art,» ofrena de la «Lliga de Catalunya» al millor «Estudi Geografich descriptiu de la Vall d' Arán».

«Un tintor de bronce esmaltat,» dàdiva del «Cassino Principal de Lleyda» el autor de la composició en prosa ó vers que n' obstant son reconegut merit, no heja obtingut premi per cualsevol circunstancia.

«Un objecte artístich,» regalo de la societat recreativa «La Peña» al autor del millor «Estudi critich del Teatre Català.»

«Un objecte d' art,» ofert per la «Secció Catalanista del Circol Recreatiu de Balaguer» à la millor «Oda à Balaguer.»

«Un objecte d' art,» dàdiva de l' «Agrupació Regionalista de Pons» à la millor poesia dedicada à enaltir un fet gloriós de Pons ó sa comarca.

«Una englatina d' or y argent,» ofrena de l' «Associació Catalanista de Lleyda» que serà donada al autor de la millor poesia sobre fets historichs ó gestes gloriós de Catalunya, ó sobre ussatges ó costums de nostra estimada terra.

«Un objecte d' art,» regalo del Excm. senyor don Miquel Agelet y Bessa, Senador del Regne, à la millor noveleta basada en un fet historich d' aquesta província.

«Un objecte d' art decoratiu,» dàdiva del Ilustríssim senyor Diputat á Corts per Solsona don Joan Maluquer y Villadot à la millor poesia dedicada à enaltir un fet gloriós de Solsona ó son vegueriu.

«La colecció completa de les obres del Excm. senyor Marqués d' Olivart, (45 volums) Diputat á Corts per les Borges, regalo del autor, à la millor memoria sobre l' tema «Naturalesa del vincle internacional que unia los Estats regits per la Monarquia Aragonesa des de l' casament del comte Ramón Berenguer ab donya Petronilla, fins la Unió Real d' aquella ab la de Castella en temps dels Reys Catòlichs.»

«Un objecte d' art,» ofert per don Joseph P. Margas al autor del millor sonet que ensalsi les virtuts de la dona catalana.

«Una barretina de plata,» ofrena del senyor President d' aquesta «Associació» don Frederich Renyé y Viladot à la millor composició en vers satírica, que ridiculisi la mania de parlar en llengua forasters.

«Un objecte d' arts,» ofert per la Redacció de «La Comarca de Lleyda» al autor de la millor y mes completa colecció de cansons inédites populars d' aquesta província.

Ferman lo Jurat calificador: Iltre. Doctor don Jaume Collell, Canonge de Vich, President.—Iltre. don Joan Maluquer Viladot.—Don Frederich Renyé y Viladot.—Don Francisco Malet.—Don Francisco Lamolla y Morante.—Doa Joan Bergós.—Don Ramón Aige y Rosselló, Secretari.

Podrán concedirse los accésits y mencions honríficas á las composiciones que l' Jurat crega acreedoras á questa distinció.

Totas las composicions deurán èsser inédites y estar escritas en catalá.

Tots los treballs deurán èsser anònims y remesos al domicili del senyor Secretari del Jurat don Ramón Aige, Clot de les Monjes, núm. 4, primer, avans del dia primer de Maig vinent, contenint cada hú, un plech clòs ab lo nom del autor, y en lo sobre escrit, lo títol y lema de sa composició.

Los plechs que contingan lo nom dels autors no premiats, se cremarán al mateix acte de la Festa.

La «Associació Catalanista» se reserva per un any la propietat de las obras premiadas.

En lo cas probable de rebre altres premis, la «Associació» publicarà un cartell extraordinari suplementari del present.

Lleyda 10 de Febrer de 1898.—Lo President, Frederich Renyé y Viladot.

A la prempsa local

La prempsa castellana de nostra ciutat, sembla que s' ha pres á mal nostre avis de company que li donavam en nostre número d' ans d' ahir, de que s' tregués la disfressa castellana. Particularment lo «Diario de Reus» y «El Liberal de Reus» ens contestan d' una manera bastant desremplada.

Insistim en lo mateix: la llengua castellana (no espanyola) es una disfressa en tot periódich redactat per catalans que vegi la llum á Catalunya. ¿Qué es disfressa? Un ropatje que no es lo propi de qui'l porta. Entre 'ls aludits qui ha algú que vulga negar que te una

llengua propia, que no es la castellana? Tan facilment s' olviden les paraules de consol dels pares, quen som petits, les cançons que 'ns cantá la mare al bressol, la llengua en que parlem d' amor á nostra estimada, y lo que parla 'l cor quan se parla ab sentiment y sense trebas ni oficialismes de cap mena? Hi ha catalans que han arribat al rebaixament d' olvidar tot aixó? No 'ns es possible creureho.

Alguns han contestat que son primer espànyols que catalans, y aixís ho demostran ab sos publicacions ¿Podriau dirnos desde quan ho son? Han olvidat que Catalunya fou lliure y gran, y que sos fills sols en català escrivian, fins los documents mes importants de la vida social? Diuhen que nosaltres som los que 'ns disfressém escrivint en català, que es com dir que son uns carnestoltas tots los habitants de la Catalunya pura, que no parlan ni entenen mes que l' català, y que 'ls verdaders catalans son aqueixas collas de gent de ciutat castellanizada que parlen castellà per tot dia é intervenen en oficinas oficiales, y quan s' han de dirigir al públich se li dirigeixen en castellà creyent que aixís se li presentan superiors á ell com á afiliats ó adeptes á una rassa ó poble dominador.

Ahi ya arribarà l' dia que vindrà lo dimecres de cendra d' aqueix carnaval y el poble català farà entendre à aqueixos castellanisats y castellanisants que nosaltres tenim una llengua y una tradició històrica per totas las necessitats socials mes humanas y mes ben fundada que la que 'ns imposan desde pobles que per res may havien estat lligats ab nosaltres y que sols s' hi lligaren per nostra desgracia.

Y encare dirémes mes si convé.

CRÓNICA

OBSERVACIÓ METEOROLÒGICA del dia 24 de Febrer de 1898

FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' obser-vació	BARÓMETRE	GRAU d' hu-mitat	PLUIA en 24 horas	AYUVA evap. en 24 h.	ESTAT del cel par-ticular	OBSER-
9 m.	754	62				
3 t.	753	60		64	Ras	

HORAS d' obser-vació	TEMPERATURAS				VENTS	NUVOLS
	Maxima	Minim.	Term. tipo	direccio	classe	can
9 m.	Sol. 18	8	8	0.	Cumu	03
3 t.	Sombra 17	7	7	0.	0.	04

Siga cualsevol lo número de senyors regidors que avui se reuneixen en las Casas Consistorials à las set del vespre l' Excm. Ajuntament celebrarà sessió de segona convocatoria.

Lo comité de la fusió republicana ha designat per candidats en las próximas eleccions de diputats á Corts per la circunscripció á nostres payans D. Agustí Sardà, y D. Ricart Guasch.

Un apraciable colega de la veinya ciutat, dona ahir la noticia que en lo «Teatre Municipal» de Varsovia, capital del regne polach, fou objecte d' una brutal agressió la notable artista catalana Sra. Bordalba, qui durant la present temporada ha fet en aquell teatre de les Russias una brillant campanya artística.

Mentre se trobava en escena la Sra. Bordalba un espectador de las bufacás li engegà dos trets de revolver, dels que, afortunadament, ne sortí ilesa la aplaudida artista.

En lo propi teatre també hi travalla nostra bella compatriota y aplaudida diva, dona Josephine Huquet, qui segons la prempsa varsoviana ha fet una creació de l' opera «Hamlet».

Lo representant d' Espanya á Varsovia, ha obsequiat á abdos artistas ab un expléndit apat, en la que hi hagué brindis per Espanya y per los artistes catalans.

Le facsimil de la carta d' en Govin que *El Nacional* publicava no fa gayres dias segons telegramas rebuts per *El Imparcial*, l' interessat nega la autenticitat de la mentida carta.

L' Ajuntament de Capellades ha publicat la segona de sus anyals *Cròniques* municipal que's regalan als veïns y als contribuents forasters d' aquell districte.

Es una publicació notable de debó y desitjariam que d' ella prengessin exemple tots los Ajuntaments de Catalunya perque segurament d' aquesta manera hi hauria més claretat y honradès en la gestió dels municipis y renasceria la confiança, avuy casi perduda dels administratius.

Conté la crònica d' aquest any una secció de comp-

tabilitat que comprén la liquidació general dels comptes de 1896-97, resum dels consums del mateix exercici y les comptes del Cementiri Municipal. Segueix la secció d' estadística, que conté 'l resum del moviment de la propietat, del Registre civil y l' inventari de la Biblioteca municipal. Després vè la secció de notes oficiales en lo que s' inserten l' extracte dels acords del Ajuntament del any passat, la suscripció voluntaria en substitució d' un repartiment extraordinari, las operacions de la quinta del mateix any, los deutes al Tresor públic y la subvenció pera las obras del temple parroquial.

Y pera acabar vé una secció lliure en la que s' hi publica un sonet que vol estar escrit en castellà, pobret, com concebut d' una pensa que pensa en català.

Ans d' abir á les deu de la nit, morí á Gracia (Barcelona) sa actual residència, la virtuosa senyora donya Francisca Elias Folch, viuda del que fou acreditad notari y conegut escriptor d' aquesta ciutat D. Pere Gràs y carinyosa mare de nostre distingit amich, l' escriptor reusenç D. Francoesch Gràs y Elias.

La Sra. Elias comptava la avansada edat de 72 anys y tant per la bondat de son carácter com per lo filantròpics de sos sentiments comptava á Barcelona ab molt bonas y quantiosas relacions, lo mateix que en aquesta ciutat, quinas persones al enterarse d' aquesta trista nova, estém segurs que ho sentirán de cor y no l' oblidaran en sus oracions.

Per nostre part envíem á son amant fill, lo senyor Gràs y Elias, nostre mes sentit pésam que fem extensiu à las distingides dames D. Paula y D. Eduarda, germanas de la difunta que resideixen en nostra ciutat.

La comissió organitzadora pera constituir una associació ab lo titul d' «Institució d' arts gràfiques de Catalunya», à Barcelona, ha tingut la atenció d' invitarnos á la reunio preparatoria que tindrà lloc lo vinent diumenge, dia 27, en la «Lliga de defensa Industrial y Comercial».

Si á nostre corresponsal á Barcelona Sr. Fargas, sus ocupacions li permeten procurarà correspondre á la invitació.

Ans d' ahir arribaren á Barcelona ab lo vapor «Bellver» 109 reclutas mallorquins destinats á Cuba.

Quan no acaba la guerra aquell altre famós mallorquí, ja n' hi poden anar de mallorquins. Ni que hi portin tots los conills de l' *Isla Conillera*.

Ha sigut nombrat beneficiat de la iglesia de Nossa Senyora de Belén, de Barcelona, lo Rvnt. don Jascinto Verdaguer.

Felicitem al gran poeta català y li desitjém forsa tranquilitat d' esperit y molta inspiració pera produir cent obres mes tant ó mes hermosas que las anteriors.

Lo recaudat ahir per concepte de Consums en la Administració d' aquesta ciutat puja á 898.23 pts.

ADEU TU.

Déizam que vaig á casa l' camiser que 'm fassí sis camises d' aqueixa pessa que he comprat á casa PORTA per 10 PESSETAS.

Pero no vas dirme ahir que la anava á comprar?

—Sí, pero com ahir hi havia inauguració en lo Fortuny vaig gastarme l' dinar per veure lo CIN-KO-KA y vaig quedarme SIN DO-LO-RES.

LA CASA PORTA dona tres corbatas forma parisien tot seda y en diferents colors per TRES PESSETAS.

TEATRO FORTUNY

Cin-ko-ka

La companyia Giovannini que ahir feu son debut en nostre teatre, obtingué per part dels numerés públics que hi assistí una bona acollida.

L' obra que s' representà, «Cin-ko-ka», serveix pera fer passar un rato ben divertit.

Los artistas sapigueringen dominar la emoció que causa lo presentarse en un públich per primera vegada,

Desde Tortosa

Senyor Director de LO SOMATENT.

Molt senyor meu y amich: Per si s' ha desvanit la tempesta y hem entrat á la desitjada calma. Lo ballenc carnaval ha passat per aquesta ciutat intentenja per las tristes y lamentables circumstancies perque

